

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده کشاورزی

گروه ترویج و آموزش کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته ترویج و آموزش کشاورزی

عنوان:

سازمان های مردم نهاد محلی: شرایط، تعاملات و پیامدها
(مطالعه موردی: روستای کیخا، شهرستان زابل)

پژوهش و نگارش:

مژگان صبحی مقدم

استاد راهنما:

دکتر عنایت عباسی

استاد مشاور:

دکتر مسعود بیژنی

شهریورماه ۱۳۹۳

تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع

آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسان‌ها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجوی مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب و یا نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده‌ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آیین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸/۴/۸۷ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۲۳/۴/۸۷ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۱۵/۷/۸۷ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب **مژگان صبحی** مقدم دانشجوی رشته **ترویج و آموزش کشاورزی** ورودی سال تحصیلی **۱۳۹۱** مقطع

ارشد دانشکده **کشاورزی** متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آیین‌نامه فوق‌الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هرگونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله براساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هرگونه اعتراض را از خود سلب نمودم.»

امضا

تاریخ

آئین نامه پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیت های علمی پژوهشی دانشگاه است. بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به دفتر "دفتر نشر آثار علمی" دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:
"کتاب حاضر، حاصل پایان نامه ارشد نگارنده در رشته **ترویج و آموزش کشاورزی** است که در سال **۱۳۹۳** در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی **دکتر عنایت عباسی** و مشاوره **دکتر مسعود بیژنی** از آن دفاع شده است.

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به "دفتر نشر آثار علمی" دانشگاه اهداء کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تادیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت های بهای خسارت، دانشگاه مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند، به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب **مژگان صبحی مقدم** دانشجوی رشته **ترویج و آموزش کشاورزی** مقطع **ارشد** تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی

تاریخ و امضا

تقدیم به

ارواح پاک شهیدان

و

پدر و مادر عزیز و بزرگوارم و همسر صبورم

که علمیرغم تحمل سختی ها و دشواری های فراوان مسیر پرپیچ و خم کسب دانش و معرفت را برایم هموار

نموده و از دعای خیرشان بی نصیب نبوده ام.

تشکر و قدردانی

حمد و سپاس بیکران پروردگاری را که انسان را با دو بال عشق و عقل آفرید تا نعمت حیات را با جمود و جهل به تباهی نکشاند. شکر و سپاس به نام آن کرامت بی‌انتها که اندیشه رهسپردن در مسیر ارتقاء علم و ایمان و معرفت را به انسان ارزانی داشت. بدین وسیله لازم می‌دانم مراتب سپاس خود را نثار همه بزرگوارانی کنم که در دوران تحصیل یاریگرم بوده‌اند:

از استاد راهنمای گرانقدر جناب آقای دکتر عنایت عباسی که اینجانب را در طول تحصیل از راهنمایی‌های علمی خویش بهره‌مند ساختند و یک الگوی اخلاقی برای اینجانب بودند، قدردانی می‌نمایم و سلامت، بهروزی و موفقیت ایشان را در تمامی مراحل زندگی از ایزد منان خواستارم.

از استاد مشاور فرهیخته، جناب آقای دکتر مسعود بیژنی به پاس مساعدت‌های دلسوزانه ایشان در پر بارتر شدن این تحقیق قدردانی می‌نمایم. همچنین از کلیه اساتید که در دوران تحصیل از مساعدت‌های علمی ایشان بهره‌مند گردیدم، تشکر می‌نمایم.

از استاد گرامی جناب آقای مهندس حسین سرگزی که بنده را در انجام این تحقیق دلسوزانه یاری نمودند، بی‌نهایت قدردانی می‌نمایم. صمیمانه سپاسگزار تمامی دوستان عزیز به پاس حمایت‌های فکری و عاطفی ایشان می‌باشم.

بر خود لازم می‌دانم از زحمات خانواده عزیزم کمال تشکر و قدردانی را نمایم و از خداوند متعال خواهانم توفیق جبران زحمات و ایثارگری‌های ایشان را به من عطا نماید. در پایان وظیفه خود می‌دانم یکبار دیگر از کلیه کسانی که به نوعی بنده را در انجام این تحقیق یاری نمودند نهایت تشکر و قدردانی را داشته باشم.

چکیده

توسعه روستایی، برنامه‌ریزی و تلاش برای ارتقای سطح آگاهی، دانش تجربی و مهارت‌های فنی روستاییان است. یکی از مهمترین اهداف توسعه، پایداری آن است که نیل به این پایداری نیازمند دخالت و مشارکت مردم می‌باشد. سازمان‌های مردم‌نهاد محلی به عنوان نمود مشارکت مردم، تحقق اهداف توسعه را هموار می‌کند. هدف عمده‌ی تحقیق حاضر، بررسی شرایط (زمینه‌ای، علی و مداخله‌گر)، تعاملات و پیامدهای تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد محلی در روستای کیخا شهرستان زابل در استان سیستان و بلوچستان بود. این پژوهش از نوع تحقیقات کیفی بوده و از روش‌شناسی مطالعه موردی استفاده شده است. روستای کیخا مورد مطالعه و واحد تجزیه و تحلیل در این پژوهش اهالی پیشروی عضو سازمان مردم‌نهاد محلی بودند. برای انتخاب نمونه‌های تحقیق از دو نوع نمونه‌گیری هدفمند و نظری به صورت همزمان استفاده شد. نمونه‌های مورد مطالعه با روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. مشاهده، مصاحبه عمیق و بررسی اسناد و مدارک ابزار اصلی گردآوری داده‌ها و اطلاعات بودند. روایی و پایایی تحقیق با استفاده همزمان از سه روش در جمع‌آوری داده‌ها، ایجاد یک پایگاه داده و بهره‌گیری از نقطه نظرات مصاحبه‌شوندگان در تکمیل و اصلاح گزارش تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه بخش یافته‌های توصیفی، استفاده از فن شمارش، و روش کدگذاری و استخراج الگوی تجربی تحقیق انجام شد. در مرحله کدگذاری، پس از انجام کدگذاری باز ۱۲۴ مفهوم و ۱۴ مقوله به دست آمد. در کدگذاری محوری مقوله‌های حاصل شده حول سه بعد شرایط، تعاملات و پیامدها دسته‌بندی شدند. در نهایت چارچوب تجربی تشکیل سازمان مردم‌نهاد محلی طراحی گردید. با توجه به الگوی طراحی شده، تشکیل سازمان مردم‌نهاد محلی در روستای کیخا تحت تأثیر شرایط زمینه‌ای (بوم‌شناختی، اعتقادات مذهبی و عوامل فرهنگی)، شرایط علی (ارتباط و انسجام درونی و عوامل اقتصادی) و شرایط مداخله‌گر (نفوذ فناوری و نفوذ بیرونی) به وجود آمده است. تشکیل این سازمان زمینه ایجاد تعاملاتی (نظارت و ارزیابی مردم و تضادهای داخلی) بین مردم و مسئولان را فراهم آورده و پیامدهایی (آموزشی و یادگیری، توانمندسازی زنان، بهداشتی و زیست‌محیطی، اجتماعی و جهان‌شهری، اقتصادی و عمران روستایی و روان‌شناسی) را برای مردم به همراه داشته است.

واژگان کلیدی: سازمان غیردولتی، سازمان مردم‌نهاد محلی، پروژه منارید، روستای کیخا، مطالعه

موردی.

فهرست مطالب

فصل اول: طرح پژوهش	۲
۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- بیان مسأله	۳
۳-۱- ضرورت و اهمیت موضوع	۵
۴-۱- پرسش‌های تحقیق	۶
۵-۱- محدوده‌های تحقیق	۷
۶-۱- محدودیت‌های تحقیق	۹
۷-۱- تعاریف عملیاتی	۹
فصل دوم: ادبیات نظری و پیشینه پژوهش	۱۳
۱-۲- مقدمه	۱۳
۲-۲- بخش اول: توسعه روستایی	۱۴
۱-۲-۲- تعاریف و مفاهیم توسعه روستایی	۱۴
۲-۲-۲- ضرورت و اهمیت توسعه روستایی	۱۷
۳-۲-۲- پروژه منارید	۱۹

- ۲۰-۲-۲-۴ اهداف پروژه بین‌المللی منارید
- ۲۲-۲-۲-۵ مشارکت اجتماعی
- ۲۳-۳-۲ بخش دوم: سازمان‌های غیردولتی
- ۲۷-۴-۲ تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد در ایران و دیگر کشورها
- ۲۷-۴-۲-۱ الف- در ایران
- ۳۰-۴-۲-۲ ب- سایر کشورها
- ۳۱-۵-۲ بررسی پیشینه تحقیق
- ۳۱-۵-۲-۱ الف- تحقیقات داخلی
- ۳۶-۵-۲-۲ ب- تحقیقات خارجی
- ۴۱-۶-۲ چارچوب مفهومی تحقیق
- ۴۴- فصل سوم: روش پژوهش
- ۴۴-۳-۱ مقدمه
- ۴۴-۳-۲ روش پژوهش
- ۴۶-۳-۳ جامعه مورد مطالعه
- ۴۷-۳-۴ روش نمونه‌گیری
- ۴۷-۳-۵ پرسش‌های تحقیق
- ۴۸-۳-۶ روش گردآوری داده‌ها

۵۰	۷-۳- تجزیه و تحلیل داده‌ها
۵۱	۸-۳- کدگذاری باز
۵۲	۹-۳- کدگذاری محوری
۵۴	۱۰-۳- کدگذاری انتخابی و طراحی الگوی تجربی تحقیق
۵۶	۱۱-۳- تعیین روایی و پایایی پژوهش
۵۶	۱۲-۳- منطقه مورد مطالعه
۵۹	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش
۵۹	۱-۴- مقدمه
۵۹	۲-۴- بخش اول: یافته‌های توصیفی نمونه‌های مورد مصاحبه
۶۱	۳-۴- بخش دوم: فن شمارش
۶۴	۴-۴- بخش سوم: کدگذاری
۸۱	۱-۴-۴- ارتباط و انسجام درونی
۸۳	۲-۴-۴- پیامدهای آموزشی و یادگیری
۸۵	۳-۴-۴- توانمندی زنان
۸۶	۴-۴-۴- نفوذ فناوری
۸۸	۵-۴-۴- نظارت و ارزیابی مردم
۹۱	۶-۴-۴- نفوذ بیرونی

۹۲۷-۴-۴ اعتقادات مذهبی و عوامل فرهنگی
۹۴۸-۴-۴ شرایط بوم شناختی
۹۶۹-۴-۴ تضادهای داخلی
۹۸۱۰-۴-۴ عوامل اقتصادی
۹۹۱۱-۴-۴ پیامدهای بهداشتی و زیست محیطی
۱۰۱۱۲-۴-۴ پیامدهای اجتماعی و جهان شهری
۱۰۳۱۳-۴-۴ پیامدهای اقتصادی و عمران روستایی
۱۰۵۱۴-۴-۴ پیامدهای روان شناسی
۱۱۸ فصل پنجم: نتیجه گیری و پیشنهادها
۱۱۸۱-۵ مقدمه
۱۱۸۲-۵ بخش اول: خلاصه
۱۲۱۳-۵ بخش دوم: نتیجه گیری و بحث
۱۳۴۴-۵ بخش سوم: پیشنهادهای پژوهش
۱۳۶ فهرست مراجع
۱۴۷ چکیده انگلیسی

فهرست جداول

- جدول ۳-۱- چارچوب عناصر اصلی تحلیل در کدگذاری محوری (استراوس و کوربین، ۱۳۷۸) ۵۳
- جدول ۴-۱- ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای مصاحبه‌شوندگان ۶۰
- جدول ۴-۲- رتبه‌بندی عوامل تشکیل‌دهنده سازمان مردم‌نهاد محلی با استفاده از تکنیک شمارش ۶۳
- جدول ۴-۳- استخراج مفاهیم از داده‌های حاصل از مصاحبه (مرحله اول کدگذاری باز) ۶۵
- جدول ۴-۴- مقوله‌های حاصل از تحلیل مفاهیم استخراج شده (مرحله دوم کدگذاری باز) ۷۵
- جدول ۴-۵- طبقه‌بندی مقوله‌های عمده به تفکیک ابعاد شریطی، تعاملی و پیامدی ۱۰۷
- جدول ۴-۶- مقوله‌های عمده و مقوله هسته ۱۰۸

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱- موارد مطرح شده در فصل اول ۲
- شکل ۱-۲- محدوده زمانی تحقیق و فعالیت‌های انجام شده در هر مرحله ۸
- شکل ۱-۲- بخش‌های مختلف تشکیل‌دهنده فصل دوم تحقیق ۱۳
- شکل ۲-۲- چارچوب مفهومی - تحقیق شرایط، تعاملات و پیامدهای تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد ۴۲
- شکل ۱-۳- موقعیت منطقه مورد مطالعه (جستجوی اینترنتی و یافته‌های محقق) ۵۸
- شکل ۲-۳- موقعیت ماهواره‌ای روستای کیخا در ایران ۵۹
- شکل ۳-۳- موقعیت ماهواره‌ای روستای کیخا ۵۹
- شکل ۱-۴- الگوی تجربی تشکیل سازمان مردم‌نهاد محلی در روستای کیخا ۱۱۵

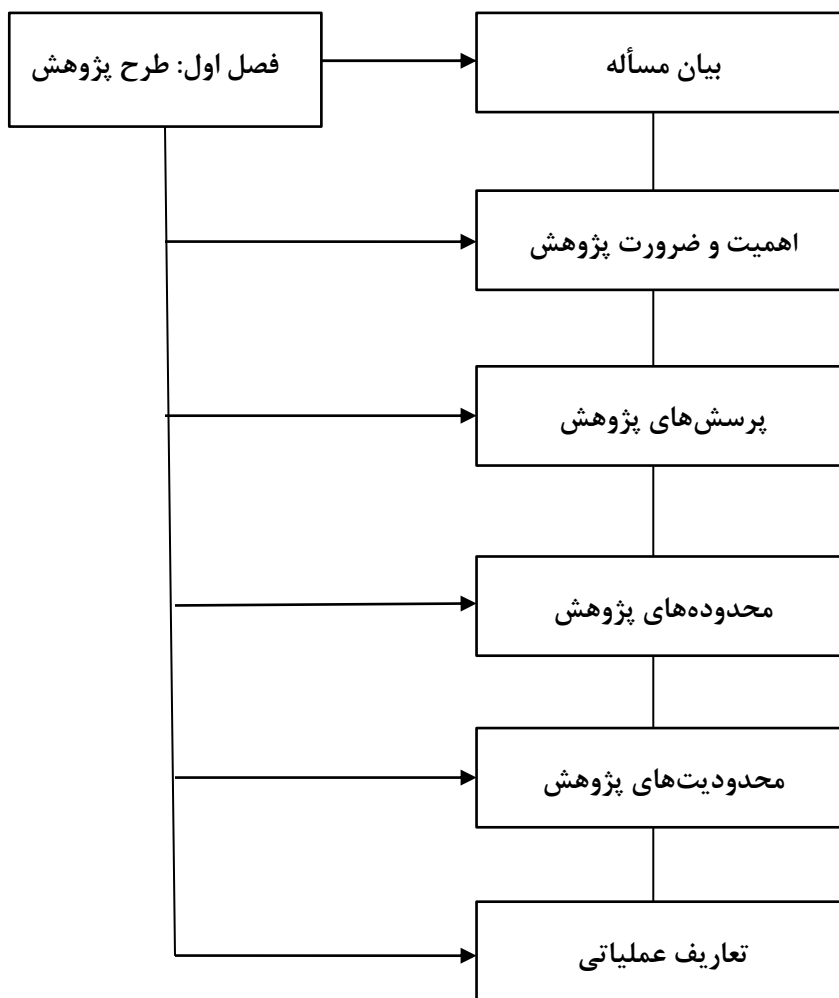
فصل اول

طرح پژوهش

فصل اول: طرح پژوهش

۱-۱- مقدمه

این تحقیق با عنوان " طرح پژوهش " به منظور دستیابی به بیانی کلی از مسأله تحقیق و روشن شدن ابعاد مختلف آن نگاشته شده است. برای دسترسی به این هدف، بیان مسأله، اهمیت و ضرورت پژوهش، پرسش‌های پژوهش، محدوده‌های تحقیق، محدودیت‌های تحقیق و تعاریف عملیاتی، مواردی است که به ترتیب در این فصل، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این موارد در نمودار (۱-۱) ذکر شده‌اند.

شکل ۱-۱- موارد مطرح شده در فصل اول

۱-۲- بیان مسأله

سازمان‌های غیردولتی^۱ از افرادی تشکیل می‌شوند که به صورت داوطلبانه و بدون وابستگی به دولت و به صورت خصوصی و عام‌المنفعه در جهت اهداف و موضوعات متنوع فرهنگی، اجتماعی، خیریه و زیست محیطی و امثال آن فعالیت می‌کنند. هدف این سازمان‌ها، کمک به بهبود وضع جامعه و حفظ منافع ملی و مصالح عمومی کشور است (ویسی، ۱۳۹۰). اگرچه انجمن‌های داوطلبانه شهروندان در سراسر تاریخ وجود داشته‌اند، اما سازمان‌های غیردولتی در دو قرن اخیر توسعه یافته‌اند. یکی از نخستین سازمان‌های غیردولتی که در سال ۱۸۶۳ ایجاد شد، "صلیب سرخ جهانی"^۲ است. عبارت سازمان‌های غیردولتی با تأسیس سازمان "ملل متحد"^۳ در سال ۱۹۴۵ به وجود آمد. فرآیند جهانی‌سازی در قرن بیستم موجب اهمیت یافتن "سازمان‌های مردم‌نهاد"^۴ شد (ریچارد^۵، ۱۳۹۱). سازمان ملل در سال ۱۹۹۵ طی گزارشی بیان کرد که در سی سال گذشته دو میلیون سازمان غیردولتی در ایالات متحده آمریکا پا به عرصه وجود نهادند. در اروپا هم سازمان‌های غیردولتی در قرن شانزده میلادی به منظور پیشبرد اهداف سیاسی و اجتماعی توسعه یافت. سازمان‌های غیردولتی در کشورهای دیگر نظیر روسیه، هندوستان، چین، برزیل و کنیا نیز فعالیت می‌کنند (کرمی، ۱۳۸۹). در ایران نیز شدت احساس نیاز مردم در خصوص ایجاد نهادهای محلی به حدی بود که پیش از انقلاب مشروطه به صورت خودجوش، این نهادها شکل گرفتند (مهدوی‌امیری، ۱۳۸۵). سازمان‌های غیردولتی در ایران در سال ۱۳۸۳ تصویب و اجرایی شد و عناوینی چون جمعیت، انجمن، کانون، مرکز، گروه، مجمع، خانه و مؤسسه می‌تواند به جای واژه سازمان و شکل‌های غیردولتی به کار گرفته شوند. از جمله اهداف تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد در ایران عبارتند از:

1 Non Governmental Organizations (NGO)

2 The Red

3 United Nations

4 Commiunty Beased Organization (CBO)

5 Richard

بهبود وضعیت محیط‌زیست، تشویق گروه‌ها و مردم به رعایت حقوق بشر، بالا بردن سطح رفاه اقشار محروم و آسیب‌پذیر یا مطرح ساختن یک برنامه مشترک و دسته جمعی، فراهم ساختن شرایط تجربه زندگی و تقویت روحیه مسؤلیت‌پذیری، فراهم ساختن شرایط مشارکت فعال و مؤثر جوانان در صحنه‌های فرهنگی و اجتماعی (کرمی، ۱۳۸۹). در ایران، دو نوع سازمان مردم‌نهاد وجود دارد. سازمان‌های مردم‌نهاد با منشاء روستایی (محلی) و سازمان‌های مردم‌نهاد با منشاء شهری. سازمان‌های مردم‌نهاد با منشاء روستایی و محلی را CBO می‌نامند که در یک مکان ویژه و حوزه کوچک فعالیت می‌نمایند و بیشتر کارکرد و زمینه اجتماعی دارند، تا کارکردهای سیاسی و اداری. اعضای آن‌ها به طور جمعی و شورایی منافع و علایق اقتصادی و اجتماعی خویش را دنبال می‌کنند (عبداللهی، ۱۳۸۴). سازمان محلی در اکثر استان‌های ایران تشکیل شده است، در این میان استان سیستان و بلوچستان یکی از استان‌های نوپا در زمینه‌ای تشکیل سازمان محلی است. دلیل اصلی تشکیل سازمان محلی در منطقه، اجرای پروژه بین‌المللی منارید^۱ در شهرستان جدیدالتأسیس هامون است. هدف از اجرای پروژه بین‌المللی منارید شناسایی و رفع خلاءها و موانع قانونی و ساختاری در مدیریت یکپارچه منابع طبیعی، تقویت و افزایش هماهنگی بین بخشی، تمرین نحوه اجرایی شدن برنامه اقدام ملی مقابله با بیابان‌زایی در کشور می‌باشد (یاری، ۱۳۹۲). با توجه به اهداف پروژه منارید برای احصای مشکلات و راه‌حل‌های منطقه از جامعه محلی و برای جلوگیری از هرگونه مداخله‌گری نظرات کارشناسی و ممانعت از خودسانسوری مردم به دلیل ملاحظات مختلف، از یک سازمان مردم‌نهاد ملی به نام توسعه یاران‌مهر برای فراهم آوردن مقدمات تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد محلی کمک گرفته شد. این سازمان مردم‌نهاد در مدت شش ماه حضور در منطقه ابتدا به بررسی و شناسایی منطقه پرداخت و در نهایت برای پیگیری‌های بعدی جهت سازماندهی مردم، اقدام به تشکیل سازمان‌های محلی در چهار روستا نمود که یکی از این سازمان‌ها در روستای کیخا

1 Menarid

می‌باشد (حمیدی، ۱۳۹۱). اگرچه سابقه مشارکت مردم در سیستان و اصطلاحی به نام اش‌یا حشر^۱ که همان مشارکت در لایروبی انهار بوده، هر ساله تکرار می‌شود و از سابقه‌ای تاریخی برخوردار است، اما سازمان‌های محلی تشکیل شده در قالب پروژه‌ها منارید نوپا بوده و ساختاری جدید دارند و با اهدافی چون همکاری و تبادل نظر در مورد حل مشکلات روستا، رفع نیازهای اقتصادی اهالی، آموزش شیوه‌های پس انداز و مدیریت اقتصادی خانوار، یادگیری اجتماعی، صرفه‌جویی در زمان و هزینه و نگاه کلان به مدیریت پایدار منابع طبیعی تشکیل شده است. استقبال از راه‌اندازی این سازمان‌ها در همه روستاها یکسان نبوده و همواره مقاومت‌هایی وجود داشته است، به گونه‌ای که تشکیل آن در روستاهای مانند روستای پودینه و روستای سنچولی موفق نبوده است. با توجه به آنچه گفته شد مسأله تحقیق این است که چرا مردم سایر مناطق، سازمان محلی و عضویت در آن را نپذیرفتند و فعالیت‌های سازمان محلی را پوچ می‌دانستند اما در روستای کیخا این‌گونه نبوده و اهالی به صورت داوطلبانه عضویت سازمان محلی را پذیرفتند. آیا می‌توان گفت که شرایط و موقعیت روستاها در پذیرش و عدم پذیرش سازمان محلی تأثیرگذار بوده است؟ یا این که به تعاملات مردم منطقه بستگی داشته است؟ و در نهایت این که سازمان محلی چه نتایج مثبتی بر روی زندگی اهالی روستای کیخا داشته است؟ براین اساس تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد و اثرات آن در منطقه شایسته تحقیق دانسته شد. به نظر محقق اگر شرایط، تعاملات و پیامدها در روستای کیخا را بشناسیم می‌توانیم در آینده به توسعه و تعمیم و یا اصلاح آن‌ها اقدام کنیم و با توجه به محدود بودن روش این تحقیق، از مطالعه موردی استفاده شده است.

۱-۳ - ضرورت و اهمیت موضوع

در این پژوهش، محقق به شناسایی عوامل مداخله‌گری که منجر به تشکیل سازمان محلی و پذیرش آن توسط اهالی روستای کیخا شده است می‌پردازد و اینکه دستاوردها و اثرات مثبت ناشی از

1 Asher

تشکیل سازمان محلی در روستای کیخا، می‌تواند نمونه‌ای موفق برای تشکیل سازمان محلی در سایر روستاها باشد که منجر به توسعه آن منطقه خواهد شد. بنابراین جوامع روستایی از نظر سواد، امکانات اقتصادی و اجتماعی تفاوت‌هایی با یکدیگر دارند. به علاوه یافته‌های پژوهش می‌تواند ضرورت تحقیق را به طور شفاف‌تری بیان کند. ارجاع دادن خواست‌ها و نظرات مردم منطقه به کمیته‌های سطوح بالاتر، ارائه بازخورد به مسؤولین پروژه منارید به منظور عملکرد سازمان مردم نهاد محلی در منطقه، آگاهی‌رسانی کارشناسان پروژه به نقاط قوت و ضعف‌شان، بررسی اینکه دست‌اندرکاران پروژه تا چه حدی، وقت کافی را صرف جامعه محلی کرده‌اند، رفتارشناسی مردم منطقه بر میزان پذیرش سازمان محلی، اشتغالزایی، تقویت نقش زنان در فعالیتهای مشارکتی و در نهایت تعمیم دادن دستاوردها و مزایای محلی و استانی به سطح ملی از جمله مواردی است که محقق را بر آن داشت که این پژوهش را در منطقه مورد نظر انجام دهد.

۱-۴- پرسش‌های تحقیق

تحقیق حاضر به صورت کیفی (در قالب یک مطالعه موردی) است و در راستای پاسخ به پرسش-

های زیر می‌باشد.

- ✓ شرایط علی تأثیرگذار بر تشکیل سازمان محلی در منطقه مورد مطالعه کدامند؟
- ✓ شرایط زمینه‌ای اثرگذار بر تشکیل سازمان محلی در منطقه کدامند؟
- ✓ چه عوامل مداخله‌گر دیگری در تشکیل این سازمان در منطقه نقش داشته است؟
- ✓ واکنش مردم نسبت به تشکیل سازمان محلی در روستایشان چگونه بوده است؟
- ✓ سازمان محلی چه پیامدهایی را برای روستاییان به همراه داشته است؟